

Előfizetési feltételek:	
Évesre	15 fr. — kr.
Félévre	8 " 50 "
Negyedévre	4 " 50 "
Egy napra	1 " 50 "

Megjelenik mind a nap, innapi utáni napokat kivéve.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Kolozsvárban a L. Bányai ház alatt.

MAGYAR POLGÁR

POLITIKAI NAPILAP.

Hirdetési díjak.

Ötször használt sor ára 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetésből 30 kr. Nagyobb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadó-hivatal.

Fők-kiadó-hivatalok:

Tördön: Rózsás és Harmathnál. Décsen: Krámer Sámuel. Eger: Vokál János. Szamosújvár: Császár testvérek. Kolozsvárt: Stein J. és Demjén L. M.-Vásárhely: Wittich Józsefnél.

A „Magyar Polgár” előfizetési feltételei.

Egész évre	16 frt.
Félévre	8 frt 50 kr.
Negyedévre	4 frt 50 kr.
Egy óra	1 frt 50 kr.

Hirdetéseket a legutányosb áron elfogad A M. Polgár kiadóhivatala.

KOLOZSVÁR, JUNIUS 2.

Szemle.

(—n.) A Lajtán tuli bonyodalomban a crisis a telőpontra bágott. A felirat, mely a centralisticus elemek szellemében május 30-án átnyújtott a császárnak, az államfő feleletének autentikus szövege azonban még nem ismeretes. Daczára annak, már hullanak a glossák a bécsi sajtóban. A lapok egy része azt a várakozást fejezte ki, hogy a képviselőház kivonva a feliratról a következtetést, tömegesen a lemondás-hoz folyamodik. Az előtűnik fekvő távirati tudósítások e várakozást meghiúsítottak mondják. A Hohenwarth miniszteriumnak a parlamenten kívül is vannak hatalmas támaszai, azonkívül egyelőre megalapított működési terve nyúnyaira, hogy a csehekkel most folyó kiegyezési tanácskozást kevésbe, magát a miniszteriumot episdnak venni nem lehet.

Berlini tudósítások szerint a szövetségi tanács a hadi karpótlás elosztási módját három törvényjavaslattal osztotta, s a birodalmi gyűlésnek bterjesztette. Az első törvényjavaslat a megbárosított bajtúlajdonosokat, a második a francia földről kiűzött németek karpótlását, a harmadik az elssas lötrbrigád városokhoz okozott hadisárok jó vétevéét tárgyalja. A kintasított németek számára az eredeti 7 millió helyett tizennégy millió franknyi összeg lenne utalványozandó. Ezeket kívül a birodalmi gyűlés még csak a rokkantak ellátására szükséges törvényt kell hogy eldöntse, s e szerint legteljebb 14 nap múlva bezárhatja ülészeit. Annyi áll, hogy az akarat megvan, miszerint a gyűlés a csapatok tünepélyes bevonulása alkalmával még együtt legyen s emelje az ünnep fényét, mely azonban aligra igen fényes lesz, mert Vilmos császár idegenkedik a gondolatól, hogy a költés egy rendkívüli községi adó által fedeztessék.

A francia kormány kebelében kitűzött válságról többféle hír fekszik előtűnik. Az egyik szerint Favre és Picard béadták volna lemondásukat, egy másik bir ezt határozottan kétségbevonja.

A belga kamarában Hugó Victor kintasítása heves jelekre fog okot szolgáltatni. Az „Independ.” bevesen kikel e kintasítás ellen, és Brussel képviselője Gallery interpellálni fogja a kormányt. Az ügy elég bonyodalmas, mert a midőn Hugó Victor a kormány rendeletének nem akart engedelmessédoi, a kormány a rendeletet a király elé terjesztette s a király aláírta. A kormány ezt be is jelentette a kamarának azzal a hozzáadással, hogy a rendeletet végre is hajítja s e kijelentés általános helyesléssel fogadtatott. A közvélemény más-ként íél a dologról s Hugó Victor pártját fogja — nem bíbetvén el, hogy a menekülők a forradalom átulevezését Brüsselsebe szándékoztak volna.

Uj „Erdélyi Muzem.”

Egy nap Párisban.

A commune végvonaglásza az események oly öznét idézte elé, hogy teljes képét e maga nemében páratlan barczuk adni nem lehet. Az emberi szellem nem tudott menekülni az egyes episd befolyása alól, az általánosságra nem is gondolhatott. Mr. Forbes Archibald, a „Daily News” ügyes levelezője, daczolva az öt körünyező veszély-el, elment a barczolók közé, s neki közözzük a tudósítást, mely a május 24-i események ké-pét tárja előnkbe.

Forbes írja: Az est éjszakává, az éj reggelre változott. De e reggel borzasztó volt. A midőn a nap felkelt nem látott barczot ember ember ellen. Sugarai elsőttültek a fekete füstfelhőktől; a Tuillierák petroleum táplálta lángja kignoyolja a hajnalt s megvilágítja azokat a hitványokat, a kik a csóvát elvetették, most pedig a torlaszokról polgártársasikat lövöldözt. És mint égett az épület! A tűz Daemonja a koronaberezeg lakta szárnyon kezdte meg játékát és nyolc óra tájban már az egész szárny biégett! A midőn a rue Dauphine sarására értem, a város lángok épen azokon az ablakokon csaptak ki, melyek a külön kertre s a rue Rivoli-ra szolgáltak, a melyekből a kiállítás évében a porosz király nézte a világváros békés sürgését. — Amaz ablakból, a mely mellett azelőtt Bismarck szivarozva üldögélt, vad lángok csapdosnak kifelé. Egy robbanás hallzik! a tüz szikrák szemeim közé röpülnek, a fekete füst mindent elhomályosít, mi lehet ez? Isten tudja azokat a sötét terveket, a melyek az ég házakban rejlenek, azon vagyok, hogy meneküljek. — Föl tehát kelet felé a Place Royale-ra, a melyre még folyton hullanak a Hôtel de Ville bombái. Ott áll az az iv, a melyen a katonaság ki szokott vonulni, itt is kitűzött a tűz, a műkincesek megmen-tetnek, ha az emberek ez ivet lebontják. De sen-

Oroszország és a porta között cordialis viszony kezd lábra kapni. Egy Konstantinápolyból m. h. 31-kén kelt távirat jelenti, miszerint Ohannes Effendy: a külügyminiszterium iroda főnöke Pétersvárra indult, hogy a császárnak a gyémántos Osmanie rendet átnyujtsa. Ugyanonnem még azt is jelenti a távirat, hogy az osztrák és olasz követek e napokban indulnak el Konstantinápolyból szabadságidejük élvezésére.

Táviratok a külföldről.

Bécs, máj. 31 Képviselői körökben bírlék, hogy az alkotmánypart, a nagy földbirtokokos kivételével, a budgetárgyalás elnapolását fogja indítványozni. Mandatum letévéséről nincs semmi szó.

Versailles, máj. 20 A nemzetgyűlés által megszavazott általános ima tegnapielőtt tartott meg az iteni székesegyházban. Thiers, a miniszterek, Grévy, a képviselők nagy része s az iteni polg. és katonai hatóságok tagjai jelen voltak. — A párisi zálogház és a Chatelet érintetlenül áll.

Bécs, máj. 31 A mai „W. Abendp.” írja: Az amerikai követ értesítette Beustot, hogy az amerikai spanyol bizottság, mely Washingtonban a cubai felkelés alkalmából Spanyolország iránt támadt igények megvizsgálásával bízott meg, Lederer b. osztr-magy. követet választotta első-kéül. Grant azon reuényét fejezte ki, hogy az osztr-magy. kormány Lederert e tisztség elfogadására fel fogja hatalmazni. — S miután a császár készséggel beegyezett, Lederer táviratilag az el-fogadásra csakugyan felhatalmaztatott.

Brüssel, máj 31 Az „Indep.” nem helyesli a kormány azon határozatát, mely Hugo Victort kintasítja.

Versailles, máj 31. A nemzetgyűlésben Troebu a mellett szólalt fel, hogy a nemz. honv. kormány eljárásának megvizsgálására vonatkozó indítvány tekintetbe vétesse. A hadsereg — ugmond — nem oka az országot ért szerencsétlenségnek de oka maga az orszá, mely két csapás, az angol fényezés, és az olasz romlottság alatt szenved. A nemzetgyűlés az indítványt tekinthe venni bátorozza. Picard erre a szept. 4-ki kormány védelmére kelvén így szól: Eme férfiak nem akarták a barczot s nem is vándolbátok usurpatióval, mivel csak egy üresen maradt helyet foglaltak el, melyet botolteni senki sem bírta elég bátor-sággal.

Páris és a legujabb események.

A nyugalom és megzavart rend tehát véres és borzasztó küzdelem után helyreállítottat Párisban. Mac Mahon tabornagy proclámatiót utézett a párisi lakosághoz, melyben felszólítja, hogy terjenek vissza a munkához. Ennek megfelelőleg a be-menet ismét szabad Párisba. Nem soká hátr szleleket fogunk olvasni azon romlásról, melynek Páris legszebb városrészeit áldoztatit estek. Az égésre vonatkozó eddigi hírek mindenesetre tul-zottak voltak, miután lassanként bebizonyult, hogy sok emlékszerű épület szeretlenül áll fenn, holott a táviratok hírei után a világ már veszte hitte azokat.

ki sücsen itt a ki e mosást végezte, s a meg-szemmisítő elem keményről keményre, ablakról ablakra szökik, most átszökött az ivu, de öb szörnyűség — a Louvre nem vár ré, mert neki külön csóvát szántak! Így járt a Palais Royal és a Hôtel de Ville is, a hol a commune csouka tör-zse örömtűtze képezett guggol.

Szomorúan és iszonyonnyi fordulok el e képtől, hogy egy másiktól még inkább elisonyod-jam. A versaillesi csapatok a r. S. Honore végébe gyűltek, hogy communista vadászathat gyönyör-ködjének. — A párisi polgári élet alakjai hitvány gazok hig, savanyu, fűhérvérű utolsó cseppjeig! Még csak tegnap azt kiáltották: „Vive la Commune!” s készséggel engedelmessédket parancsai-nak. Ma lázasan dögölnek kezeiket abban az örömben, hogy egy-egy szegény communista me-nedékhelyét elárulják. A nők, e gyöngéd te-remetekes különös buzgalmat fejtenek ki e csunya mesterségben. Ismerik a patkánylyukakat, a melyekbe a szegény ördögök elbujtak! Most hur-czolják ki a napfényre s hatan kivezetik a r. St. Honoréba, hurezolják a halvány magas férfit, kiket magatartása nemes, feje hajadon; alsó ajka reszket, de szemöldöke szilárd, szeme pedig bü-zke, daczos pillantásokat szór. A sőpredek balái ordít reá: „Lőjétek le! le vele!” a női ördögök legjobban ordítanak. Egy kar a légbe emelkedik, magán viseli az altiszti rangjelet, s egy dorong lezúban a halvány ember bajadon fejére! A pé-da ragályos. A férfiak egyet fordítanak fegyverei-ken s a tassal ütik a bajadon fot. Letűntek, de ő ismét lábra áll, ismét lehanyatlak a tusok tíseai alatt, melyek koponyáján egy konganak, mint a bottal ütött párcs! Britt ösztöndöm a közbelepesre serkent, de már késő, mert már csak egy tetemet ütnek, a melyet úgy körülfogtak, mint a legyek egy darab bust. A szegény ember egyveleje czi-póimre freccsen, most lábakkal az édesatarnába rugják, hogy az ágyuk kerekéi izéd porrá törjék.

Kibalt a francia katonaságban a férfias ér-zelem, csak így magyarázhatom meg magamnak az ily tett lehetőségét. Egy bikanyaku, algiri szem-tűt szivarát szopva, egykedvűen nézte e bor-

Az elkecsredés, melylyel a küzdelem Páris utozáin folyt, földtűnik minden képeletet. A kato-naság vandál brutalizmussal üldözött, és dűbében nem tett különbséget ártatlanok és vétkesek kö-zűt. Legszerencésében jartak még azon felkelők, kik fegyverrel kezltékben estek el.

Mindinkább bebizonyult, hogy Delescluze az elesettek között van. E hajthatlan jellemű, de tul-zott repulikaanus, meggyőződéséhez hiven nem ke-reste a menekülést, hanem utolsó lehelletig azok ellen küzdött, kiket joggal a francia közvéltársaság megbuktatónak tartott. Sorsában eddigél — a meonyire tudva van — a felkelők vezérifisai köz-zül Courbet, A mouroux, Gambon és Vallés osztoztak. F. hó. 26-ikán egy magyarországi szű-letűl communistát is főbe löttek a kormánycsapa-tok. Ez Frankel Leo volt, ki alig hat hét előt vá-lasztatott a commune be. A felkelők által agyonlőtt kezesek számát 64-re teszik.

Angol lapok szerint a commune tagjai Pá-risból Brüsselsebe akartak menekülni, hogy ott foly-tassák a lázadást. Mindenekelőtt a középületeket gyújtották volna föl. Azt hisszük, hogy e hir alig egyébb koholtmányál. A belga kormány azonban annyira megrémült a tervezett látogatástól, hogy Hugo Victornak parancsot adott azonnal elhagyni Belgiumot. Hugo Victor búns abban áll, hogy tiltakozott a párisi menekültek kintasításá ellen.

A párisi menekültek kérdése élénken foglal-koztatja Angliát, Svájcot és Belgiumot. Anglia és Svájez, mint már jellemtettük, csak azon esetben hajlandók kiszolgáltatni a menekült párisi felkelő-ket, ha vizsgálát utján kitűnik, hogy közönséges bűntényeket is elkövettek. Ez az egyedüli helyes eljárás. Mert a commune tényleg politikai párt volt, és sorában sok volt a felleogős, de becsű-letes ember. Belgium ellobben kifogja szolgáltatni a felkelőket, s így zsandárserepre engedni magát fölhasználni a versaillesi kormány által.

Geufből sürgönyzik, hogy ott igen látogatott népgyűlés tartottat, mely elhatározta, hogy föliratot intez a szövetségi tanács-hoz, miszerint a svájci föld nyitva álljon a párisi menekülők előtt.

Metz capitulatioja a nemzetgyűlésben.

A francia nemzetgyűlés ülésén a metzi capi-tulációról volt szó. Changarnier tabornok élében kicelt Bazaine ellen, ósárova h. hozását és idő-vesztegetését, miután kikélt a n. metzinek telje-sen vesztését Metzén. Egyedül az ősi birtó meg-adára a francia hadsereget. Changarnier be-szède továbbá folyamatosan mekemli é, hogy október 24-én mint parlam-nair értekezett a poroszokkal, azt követelve, hogy a metzi hadseregnek e-eged-tessék Algirba vonulni. Frigyes Karoly herczeg azonban egy záslóalnak akarta ezt meg-negdoi. Francia részről e fölélet visszautasítottat. Changarnier beszède végén azt mondja, hgy Bazaine nem volt szerencés, és hogy a metzi capi-tulatio nem volt eszszerű, sem szabad elha-tározás műve. Keri végre a kamarát, ne törjön gyű-löletes gyaonsításokat oly f. rákon, kik dicse ő boronok voltak. — Ugy látszik tehát, hogy Chau-garnier tisztázni akarja Bazaine et az árulás vád-ja alól, ellenben ügyelenséget, habozást és szeren-csétlenséget vet szemére.

Leffő hadtűminiszter ezután kijelenté, hogy a katonai törvények szerint minden parancsnok, ki

zasztó sportot. — És a játék tovább halad. A denuntiatió dívatba jön, ezt pedig a francia termé-szetességgel a föbélítés követi. De hagyjuk el e vérengző gyávákat, rikácsoló nőket és algirszemű tiszteket.

A Vendôme téren állunk, a mely huszonöt communista s egy nő által órákon keresztül védel-meztetett a versaillesi egész insurrectio ellen. Az oszlop romja körül versaillesi örk lépdelnek. Az esőcsatorában egy véres, beszuzított halott hever — egy communista kapiányi teteme ez, a ki óra-hosszat egyes egyedül feltartóztatta a versaillesi hősokeket s aztán főbe lötte magát! — A bátrak azonban biztosították magokat azáltal, hogy a tetemet többször keresztül ütötték golyóik egész zápo-rával. — Még egy más holtemem is fekszik az utcán, azé a Herateé, azé a nőé, a ki a rue de la Paix torlaszán oly dűbösen küzdött. Ezt agyon-löbítették, mert kivették őzt természetéből, fegyvert fogott s feladta néme jogait; de ledobították volna legalább a hitvány rongyokkal meztelen tagjait, a melyek így a szeméret sértek.

Es ismét itt van a rue royale — még tűz-ben is királyi marad, a Place de la Madeleine és a r. du Faubourg St. Honoré egész oldala egyetlen lángtereg, az nöbbi utca árkaiban patakzik a vér. Minden sarkon egy egy torlasz.

Es hogyan áll a dolog a vadmacskákkal, a melyek a Hôtel de Villebe rekedtek? A fahoz támaszkodva dűbösen küzdenek; nem küzdenek már élőkért, hanem csak a b. növeléséért — órájuk közlekedik s néhány perc múlva vége mindennek. — A versaillesi csapatok nem merik e torlaszokat megrohanni, de körülfogják, aláássák s nem sokára a vonalon belül lesznek. A petroleum-füsttel telt légtérben nebezen esik a lélegzés.

A nap létezik ugyan, de bevéni tulcsz a tűz-pokoli melege. Sugarai elenyészenek ama kéfékete fűstben, mely mindenfelől zsiros tömöttséggel fel-szál az ékfelé. — Lóra kaptam Dombrowszky második védvon-lán. át a Point du Jour felé. — Szegény Dombrowszky! jó szolgálja a rosz urak-nak. Szeretném sorsát megtdni. A versaillesiak

valamely erősséget a'ad az ellenségnek haditűrvény-szék elé állítandó. Ő, mint hadtűgminiszter, meg-fogja tenni kötelességet, egy s sedani és metzi, mint a többi capitulációk ügyében.

A kamra áttérvén a napirendre, Dussaneoy indítványára közszónetet szavaz a tüzoltóknak. Ver-saillesban javában foly a vizsgálat.

A „M. Polg.” eredeti távirata.

Feladatott Pesten jun. 2-án 10 óra — p. d. e. Érkezett Kolozsv. jun. 2-án 10 óra 15 p. d. e.

Brüsseli kamarában Victor Hugo ügyét tárgyalván a fölött napirend-re tértek, Annethan igazságügyér kijelenté: a kormány fölkérte Hugót hagyja el Belgiumot. Favre jegyzé-ket küldött az olasz kormány-nak fölvilágosítást kérvén hadi kész-ülődéséről.

Párisra a közlekedés e hét vé-gén teljesen helyre lesz állítva.

HIRHARANG.

(o) **Az új igazságügyér Bittó István** lesz, s egy teguapi lapnak bezarata után érkezett távirat szerint a tárcza átvételére késznek nyilatkozott.

*. **A Victoria biztosító társaság** köz-gyűlése. A gyűlés másodnapján, első sorba a so-kat vitatott „függetlenség” kérdése került szűnyeg-re. E tárgy előadója Hájós János vála-ztmányi tg volt, ki ez ügy historiját részletesen, s beha-ó tanulmányoyal adta elő, igyekezve, hogy mind a majoritá, mind a minoritás vé-neményét é érveit kellő világosságba helyezze a közgyűlés előtt. Az előadó ur a maga részéről beszède végén azon indítványoyal járult a gyűlés elé: hogy mi-után e kérdés e pillan-tban a kifejtett hírlapi vi-tak, a mind két parti idokolt véleményeivel bő-ségesen megvan vitatva, bocsássa a gyűlés a föl-gelék kérdését egyszerűen szavazás alá, ez leven az ügy lezárva, legzajlatosabb megoldási mója. — A vélemények szétazagázó lévén, a gyűlés big-gadt s egészen nyugodt tanácskozás alá vette a függetlenség kérdését, melyek azon morális haszna volt, hogy a gyűlés kétségbevonhatatlanul meg-yőzöbített Királybágon túl részvényeseink telje jó-akarataról, meggyőződhet, hgy a lefolyt u. d. k. és káros azítáók melyek ogya feunbagon birde-ték a társulat székhelyének Kolozsváriól elvitelét, olyan réni getés, melynek a legkisebb alapja s volt. A hosszas via után végre szavazás alá ke-rült az ön kérdés: elfogadja-e a közgyűlés az alapszabály függetlenség tárgyalási alapul? A szavazás megtörténvén az eredmény a következő volt: 532 szavazat a függetlenség el-fogadá tárgyalási alapul, 773 nem fogadja el, s így minden további vitának vége leit. A közgyűlés azon-ban felhatalmazta a jelelegi választmányt, hogy a Királybágon túl részvényeseink érdekeben az igazgatósággal egyetértve adja meg az alapszabályok keretében mindazon szabad-ságokat és jogelvezeteket, melyeket csak meg

látni akartak tegnap a mint a Trocaderón elfoga-tott s a ragogyó napon föbélveitit fölelem nékül nézve a Chassepot fegyverek reá szegzett nyílását.

Mások azt mondták, hogy sebesülten elfo-gatott. A kapu áthaladva a Virofaj és Vera-illes közötti Avenueben szomorú társaságra akadok. — Hatos sorokban, szorosan egymás-hoz láncolva halad 2000 communista folygy csendesen, türelme-sen, s bizonyos büszkeséggel. Közűtik sok a nő, részint dűbös torlaszok, részint félénk, gyöngé leány. Mindnyájja poros, némelyik a löporól fekete; a mint így haladnak bajadon fejekre zubannak a bator Chasseur d' Afrique kardjai! Pedig a tapasz-talás megtanította volna őket a foglyokkal való előlékeny bánásmódra. Hosszu utjokon Sedántól a német fogságba nem suttotta fejüket a kard! Katonák foglyai voltak. De most már nem foglyok — oh mily mókákat tuzek arabs esőddereik bántán, mily büszkéek az eleső győzelemre — mint dolgoz-zák a commune szerencsétleneit!

Mi lesz e szerencsétlen város s az ország, melynek fővárosa legközelebbi phasia? Egy kato-nai dictatura — császárság, királyság vagy egy képzett köztársaság — a név egyre megyen. A hadsereg Franciaország új hatalma, s a ki a had-seregen uralkodik, uralkodik az országon is. És ez a tizeokilenczedik század, és Európa a civilizá-tiót vallja, és Franciaországá mtűvelődéssel dicsek-szik, és a Francoziák agyonverik egymást Páris pedig tángban áll. Csak egy Nero bíanyzik még, hogy zeneljen a tánczhoz!

Eddig Forbes.

Nekünk csak az a szavunk, hogy a versaille-siak első fellépésűkkel, folytonos sauyargatásikkal felbőszítették a városba rekedt tömeget — jézetot-tak a dűvel s e jáéket megfekteték múki csejkekkel és saját szabadságúkkal. A Forbes nékülözte Nero jöhet, a főváros, az ország kapit meggyította előt-te az a kormány, mely először lövetet a népre, s ezáltal dűbét és vesztét előidézte! (o)

